

V marcu 1982 je posebni odbor pri SZDL v Kranju izdal knjižico z naslovom »Junaki v obroču«, s čimer so mišljeni partizani Selške čete pod poveljstvom narodnega heroja Staneta Zagarja, ki so jih Nemci pred 40 leti, tj. 27. marca 1942, zajeli na Rovtu nad Crngrobom v obroču in jih 15 pobili, 12 se jih je pa iz zajetja prebilo in so se rešili. Napisali so jo trije avtorji: Marijan Masterl, Ivan Jan in Franc Benedik. Knjižica je več kot samo poročilo in spomin na bitko in na padle na Rovtu, hkrati je tudi vodnik po Križnogorskem ali Sentjoškem hribovju z mnogimi podatki, ki zanimajo izletnike in druge turiste.

Od skupnih 60 strani žepnega formata zavzema 17 strani dosti natančen opis hribovja, ki se razprostira od Soteske pod Lubnikom do Save pod Joštom. Marijan Masterl opisuje obseg in značilnosti tega hribovja, naselja na njem, njegov pomen za NOB, postavljena obeležja, posebno natančno kraj boja Selške čete. Ivan Jan razpravlja na 30 straneh o dogodkih na dan bitke na Malem Rovtu, najprej piše o razmerah na Gorenjskem po dražgoški bitki, nato o prihodu čete na Rovt, o obisku izdajalca, obkolitvi, o preboju in padlih in o rezultatih

bitke. Ostale strani izpolnjujeta prispevka Franca Benedika o življenjepisih padlih borcev in o spomenikih in spominskih obeležjih v osmih krajevnih skupnostih, ki segajo na območje hribovja.

Na naslovni strani knjižice je barvna fotografija Malega Rovta, kraja bitke, na hrbtni strani pa je pregledni zemljevid hribovja z okolico z vrisanimi cestami, markiranimi potmi in stezami, naselji, spomeniki, razgledišči in gostišči. Celostranska razpredelnica navaja vse peš poti po hribovju s podatki o višini izhodišč in ciljev, dolžinami poti in časi hoje, manjša razpredelnica pa cestne razdalje v kilometrih. Z opisi in s temi podatki se knjižica uvršča med odlične turistične vodnike in je lahko vzor podobnim izdajam. Janov opis bitke je ilustriran s posebno kartico, ki so vanjo vrisani premiki Selške čete in Nemcev, podrobnejši skici Malega Rovta pa kažeta obkolitev Nemcev in uspešni in neuspešni del preboja Selške čete iz obroča. Pri obeh prispevkih Masterlovem in Janovem — so navedeni viri in literatura, kar priča o znanstveni zanesljivosti dela.

France Planina

USKLAJEVANJE MUZEJSKE DEJAVNOSTI V OBČINI ŠKOFJA LOKA

Na zadnjem občnem zboru Muzejskega društva v Škofji Loki je bila v predsedniškem poročilu med drugim opisana tudi potreba po ponovni tesnejši medsebojni povezavi vseh nosilcev muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka, odkar sta bili na osnovi zakona o društvih iz podoborov škofjeloškega muzejskega društva ustanovljeni samostojni muzejski društvi v Železnikih in v Zireh, poleg njiju pa so bile organizirane pri kulturnoprosvetnih društvih v nekaterih drugih krajih v občini muzejske oziroma podobne sekcije za gojenje zgodovinske tradicije na določenem krajevnem območju (prim. Loški razgledi 1981 str. 366—367). Vsa delujoča muzejska društva in sekcije so zamisel o boljšem medsebojnem sodelovanju sprejele, vendar se je njena uresničitev zavlačevala

zaradi posvetovanj in iskanja najbolj primerne pravne in organizacijske rešitve.

Neposredno po društvenem občnem zboru je bilo v razgovorih z vodstvom občinske Zveze kulturnih organizacij ugotovljeno, da bi bilo smotno poskusiti s povezovanjem in usklajevanjem muzejske dejavnosti na območju občine v organizacijskem okviru te zveze, saj tudi druga ljubiteljska kulturna društva in skupine povezujejo in usklajujejo svoje delovne načrte in aktivnosti v njenem okviru. Tako je predsednik ZKO Škofja Loka tov. Peter Finžgar povabil predstavnike muzejskih društev, ki delujejo na območju občine Škofja Loka, in predstavnike tistih ljubiteljskih kulturnih društev, ki se z muzejsko dejavnostjo že ukvarjajo ali pa to dejavnost že

lijo vključiti v program svojega dela v bližnji prihodnosti, na sestanek, na katerem bi se dogovorili o usklajenem programu in delu društev.

Sestanka, ki je bil 21. oktobra 1982 v prostorih ZKO v Škofji Loki, so se udeležili predstavniki muzejskih društev iz Škofje Loke (dr. B. Berčič), Železnikov (L. Tolar in M. Trojar) in Žirov (A. Zajec), prosvetnega društva Ivan Grohar iz Sorice (M. Peternejl), kulturnoumetniškega društva Ivan Tavčar iz Poljan (M. Sitarjeva) in občinske ZKO (J. Eržen), medtem ko je predstavnik Loškega muzeja (ravnatelj J. Erjavec) svojo odsotnost opravičil. Uvodoma je predstavnik sklicatelja pojasnil, da je ZKO organizirala sestanek na pobudo predsednika Muzejskega društva iz Škofje Loke, ker je v okviru ZKO podana ena izmed možnosti za tesnejšo povezavo društev in sekcij, ki se ukvarjajo z muzejsko dejavnostjo, podobno kot se povezujejo društva in sekcije z glasbeno, gledališko, folklorno in drugimi amaterskimi oziroma ljubiteljskimi kulturnimi usmeritvami. Predstavnik Muzejskega društva Škofja Loka je pojasnil, da sedaj veljavna zakonodaja o društvih ne omogoča več take povezanosti, kot je bila pred leti dobro zasnovana in vodena ter tudi delovno uspešna. Tako se je sodelovanje med društvi in sekcijami ki skrbijo za muzejsko dejavnost, skrcilo na obiske ob občnih zborih in domala nič drugega. Zato kaže razmišljati o novih načinih povezav, eden od teh pa se zagotovo nudi v okviru ZKO. Ob tem velja poudariti, da bi se muzejska dejavnost financirala kot doslej in bi ostala tesno povezana z Loškim muzejem. Predstavniki muzejskih društev in sekcije iz Železnikov, Žirov in Sorice pa so v svojih razpravah izrazili enotno misel, da ne kaže iskati novih povezav v okviru ZKO, ampak je treba ob dejstvu, da so muzejska društva in sekcije izšle iz škofjeloškega muzejskega društva, v tem okviru in strokovni najtesnejši povezavi z Loškim muzejem poiskati tudi nadaljnjo obliko tesnega sodelovanja in povezav, saj dejavnosti muzejskih društev, ki so sicer amaterska, ne kaže enačiti z drugimi ljubiteljskimi društvi. Ob takšnem enotnem skupnem stališču so navzoči zadolžili Muzejsko društvo v Škofji Loki, da pripravi vse potrebno za ustanovitev primerne koordinacijskega telesa muzejskih društev in sekcij v občini.

Na novembrski seji izvršnega odbora Muzejskega društva v Škofji Loki je bil po poročilu o stališčih s sestanka, ki ga je organizirala občinska ZKO, in po razpravi sprejet sklep, da bo treba vse naloge in delovanje muzejske koordinacije povezati v nekem dokumentu, katerega tekst naj bi bil čimbolj operativno usmerjen. Sestavo osnutka takšnega dokumenta je prevzel društveni odbornik Dušan Ogrizek. Osnutek predvidenega pravilnika o koordiniranem delu nosilec muzejske dejavnosti v občini je nato predložil in obrazložil na seji društvenega izvršnega odbora v začetku januarja 1982. Po obširni razpravi, v kateri so bile podrobno pretresene vse organizacijske in vsebinske usmeritve za delo koordinacije, je bil predložen osnutek z manjšimi popravki sprejet in potrjen. Besedilo je bilo poslato vsem predvidenim ustanoviteljem koordinacijskega odbora s spremnim pismom in priporočilom, naj ga obravnavajo ter do konca januarja pošljejo morebitne pripombe oziroma sklep o njegovi potrditvi. Hkrati naj bi se izrekli tudi o predlogu, da se poveri prvi sklic koordinacijskega odbora Muzejskemu društvu Škofja Loka. V začetku februarja je društveni odbor na seji ugotovil, da je bil osnutek pravilnika zainteresiranim društvom in sekcijam odposlan in da ga le-ti obravnavajo, odbor sam pa je predlagal še nekaj manjših dopolnil. Na seji konec februarja je društveni odbor že mogel ugotoviti, da so se vsa pozvana društva in sekcije o predlogu pravilnika pozitivno izrekla in je bilo sklenjeno, da bo prvi sestanek koordinacijskega odbora v mesecu marcu ter bodo izbrani delegati, ki bodo zastopali Muzejsko društvo in Loški muzej.

Prva, tj. ustanovna seja odbora za koordinacijo muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka je bila sklicana 29. marca 1982 v prostorih Loškega muzeja v Škofji Loki. Seje so se udeležili: za Muzejsko društvo Škofja Loka dr. B. Berčič in dr. Fr. Leben, za Muzejsko društvo Železniki L. Tolar, za Muzejsko društvo Žiri V. Pivk in L. Poljanšek, za muzejsko sekcijo PD Ivan Grohar v Sorici M. Peternejl in za Loški muzej J. Erjavec in A. Pavlovec. Najprej je bilo ugotovljeno, da je bila seja sklicana na pobudo Muzejskega društva Škofja Loka, zato naj jo vodi kot sklicatelj društveni predsednik dr. Branko Berčič. Nato so bila soglasno potrjena Pravila odbora za ko-

ordinacijo muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka in s tem koordinacijski odbor formalno ustanovljen. Takoj je bilo tudi soglasno določeno, da bo naslednjo sejo odbora sklicalo Muzejsko društvo Železniki.

Sledilo je medsebojno informiranje o delovnih programih za leto 1982 in dogovarjanje o ustreznih oblikah sodelovanja pri izvajanju programov, in sicer: najbolj potrebna skupna akcija je inventariziranje muzejskih predmetov po muzejskih zbirkah, ki ga morajo strokovno enotno voditi kustosi Loškega muzeja; pri tem je bilo predlagano, naj bi tiste slike v Groharjevi spominski zbirki v Sorici, ki so last župnega urada, strokovno in uradno ocenil dr. E. Cevc iz Ljubljane; ob obravnavanju sklepa občnega zbora Muzejskega društva Škofja Loka o prenosu lastništva stavb oziroma prostorov za muzejske zbirke v Železnikih, Žireh in Sorici na tamkajšnja društva je bilo sklenjeno, naj ravnatelj Loškega muzeja J. Erjavec preuči pravne možnosti za ureditev tega vprašanja; dogovorjeno je bilo enotno nastopanje pri propagandnih objavah v časopisju, za kar naj društva pošiljajo Loškemu muzeju urnike o odprtosti svojih muzejskih zbirk in občasnih razstav; dogovorjena je bila medsebojna izmenjava razstav, zlasti prenašanje razstav iz Loškega muzeja v Železnike in v Žiri; sklenjen je bil tudi enoten nastop ob mednarodnem dnevu muzejev.

Kot tretji sklop vprašanj je bilo obravnavano sodelovanje pri muzejski izdajateljski dejavnosti. Potrjen je bil predlog, da postanejo Loški razgledi skupno glasilo vseh muzejskih društev v občini. V zvezi s tem je bilo sklenjeno, da izbere ta muzejski društvi v Železnikih in Žireh po enega predstavnika, ki bo član uredniškega odbora Loških razgledov in ki bo sodeloval v družbenem organu za upravljanje zbornika. Dr. Fr. Leben je poročal, da je tik pred izidom četrta Vodnik po Loškem ozemlju, ki obravnava Dražgoše; društva in sekcije naj bi razmislili, kako zaobseči z vodniki vse območje občine, pri čemer naj bi bil naslednji vodnik morda posvečen Sorici. Ob zaključku so še predstavniki Muzejskega društva Žiri navzoče povabili na svoj občni zbor.

Muzejsko društvo v Škofji Loki je na mesečnih sejah svojega izvršnega odbora redno spremljalo uresničevanje na koordinacijskem odboru dogovorjenih

obveznosti. Tako je bilo v aprilu informirano, kako je pravno urejeno lastništvo muzejskih stavb oziroma prostorov v Železnikih, Žireh in Sorici ter kakšna je možnost za prenos lastništva. Ker le-tega ne morejo prevzeti društva, je bilo sklenjeno, da ostaneta stavba oziroma prostori v Železnikih oziroma v Sorici še naprej last Loškega muzeja, s posebno pogodbo pa se njuna uporaba in upravljanje prenese na tamkajšnji društvi; za stavbo v Žireh pa bo treba najprej doseči, da se glede na pogodbo iz leta 1978 med tamkajšnjim društvom in občino prenese in vknjiži v lastništvo Loškega muzeja in nato po istem principu preda v uporabo in upravljanje žirovskemu društvu. — Na seji društvenega izvršnega odbora konec maja pa je bilo glede na razgovore v Občinski kulturni skupnosti predlagano, naj koordinacijski odbor na seji v juniju nujno obravnava razdelitev finančnih sredstev kulturne skupnosti za muzejsko dejavnost v občini med muzejska društva in sekcije in posebej finančni načrt oziroma delovni program tiskovnega sklada.

Druga seja odbora za koordinacijo muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka je bila sklicana 14. junija 1982 v galeriji muzeja v Železnikih. Seje so se udeležili: za Loški muzej ravnatelj J. Erjavec, za Muzejsko društvo Škofja Loka dr. B. Berčič in dr. Fr. Leben, za Muzejsko društvo Žiri A. Eniko, Vl. Pivk in A. Zajec, za Muzejsko društvo Železniki A. Tolar, in M. Trojar in N. Zumer ter za Prosvedno društvo Ivan Grohar v Sorici A. Kačarjeva. Sejo je v imenu sklicatelja, Muzejskega društva Železniki, vodil njegov predsednik Alojz Tolar.

Najprej je bilo ugotovljeno, da člani koordinacijskega odbora, razen iz Škofje Loke, niso prejeli zapisnika 1. seje, čeprav je tov. Erjavec zagotavljal, da je administracija Loškega muzeja kopije zapisnika odposlala na vse naslove društev, kar bo naknadno preveril. Ob obravnavi dogovorov s prejšnje seje je bilo po poročanju J. Erjavca glede pravnega stanja in možnosti urejanja lastništva muzejskih stavb oziroma prostorov sklenjeno, da se upošteva predlog Muzejskega društva Škofja Loka, po katerem so stavbe in prostori še naprej last Loškega muzeja, med njim in društvu-uporabniki v Železnikih, Žireh in Sorici pa se sklenejo pogodbe za uporabo in vzdrževanje. Ker temelji zavarovanje na starih cenitvah, bo potrebna pri-

lagoditev po obstoječih vrednostih in po novih zavarovalnih policah in premijah.

Glavni predmet obravnave je bila razprava o predlogu in potrditev delitve finančnih sredstev občinske kulturne skupnosti za muzejsko dejavnost v občini v letu 1982. Ugotovljeno je bilo, da finančni načrt za 1982 predvideva 20 % povečanje v primerjavi z letom 1981 in da to ne zadošča za izvajanje predvidenih delovnih načrtov posameznih nosilcev društvene muzejske dejavnosti. Upoštevajoč splošno finančno situacijo, pa bodo le-ti s predlaganimi finančnimi sredstvi skušali obdržati svojo dejavnost vsaj v dosedanjem obsegu. Za društveno muzejsko dejavnost (tj. brez Loškega muzeja) predvidena finančna sredstva v skupni višini 1.131.385.— din (indeks 121) naj občinska kulturna skupnost porazdeli po naslednjem soglasno dogovorjenem predlogu: MD Škofja Loka 83.304.— (indeks 120), MD Žiri 147.493.— (indeks 120), MD Železniki 282.554.— (indeks 120), Tiskovni sklad 558.034.— (indeks 120), PD Ivan Grohar Sorica 36.000.— (indeks 125) in TD Ivan Tavčar Poljane 24.000.— (indeks 156). Občinska kulturna skupnost je opozorjena, da bi morali pri tiskovnem skladu predvidevati večjo rast stroškov, ki bodo znašali najmanj 800.000.—, če naj Loški razgledi izidejo v normalnem obsegu, ob tem pa ne bo mogoče izdati nobenega novega Vodnika po Loškem ozemlju. Po potrditvi predlaganih dotacij za leto 1982 na skupščini občinske kulturne skupnosti, naj le-ta nakazuje tekoča finančna sredstva na žiro račune posameznih društev.

Pri obravnavanju tekoče skupne problematike je ravnatelj J. Erjavec poročal o urejanju spora glede Groharjevih slik v njegovi spominski zbirki v Sorici, ki so last cerkve, med tamkajšnjim prosvetnim društvom in župnim uradom. Glede izposojanja muzejskih predmetov je bilo dogovorjeno, da jih muzeji in muzejske zbirke načelno ne izposojajo, izjemoma pa se sme odobriti izposoja za sodelovanje na določenih razstavah ali drugih družbenih prireditvah proti izstavljenemu reverzu. Na vprašanje, kako se odzivati na iniciative za ustanavljanje novih muzejskih zbirk oziroma društev, je bilo soglasno ugotovljeno, da mora biti delovanje muzejske dejavnosti dolgoročno, smotno in usklajeno planirano ter da naj se takšne iniciative najprej obravnavajo in rešujejo v ok-

viru obstoječih društev na področju muzejske dejavnosti v občini. Ob zaključku je bilo dogovorjeno, da bo prihodnje sejo koordinacijskega odbora sklicalo jeseni 1982 Muzejsko društvo v Žireh.

Tako koordinirana dejavnost muzejskih društev in sekcij v Škofji Loki, Železnikih, Žireh, Sorici in Poljanah je našla svoje mesto in vlogo tudi v okviru programa in financiranja kulturnih dejavnosti v občinski kulturni skupnosti Škofja Loka. Vendar je pomotoma prišlo do napačnega tolmačenja njihove povezave z Loškim muzejem, ki je po pravilih koordinacijskega odbora samo odgovoren za muzejsko strokovno delo v vseh muzejskih zbirkah na področju občine in je v okviru koordinacije prevzel opravljanje administrativno tehničnih poslov, medtem ko so posamezna društva, ki opravljajo muzejsko dejavnost, pravno in finančno popolnoma samostojna. Zato je izvršni odbor Muzejskega društva Škofja Loka, ko je na juljski seji obravnaval poročilo s skupščine občinske kulturne skupnosti, ugotovil nepravilnosti pri postopku za razporejanje finančnih sredstev za muzejska društva, ki naj bi po navodilu kulturne skupnosti potekalo preko Loškega muzeja. Glede na to je sprejel sklep o naslednji intervenciji pri občinski kulturni skupnosti: Iz dogovora na seji odbora za koordinacijo muzejskih društev in na podlagi pravil tega odbora in pravil posameznih društev je razvidno, da so muzejska društva finančno samostojne organizacije. Društva so si svojo samostojnost pridobila po zahtevah zakona o društvih. Zato ne more biti pravilen postopek skupnih služb SIS, da se za društva odobrena finančna sredstva nakazujejo preko Loškega muzeja. Upoštevati je treba sklep koordinacije, z dne 14. 6. 1982, ki je v skladu s pravili društev in zakonom o društvih, da se odobrena finančna sredstva za muzejska društva po razdelilniku nakazujejo direktno na žiro račune društev. — Člani koordinacijskega odbora upajo, da bo nastali nesporazum čimprej odpravljen.

Težko je ocenjevati delo in uspešnost nove oblike za usklajevanje muzejske dejavnosti v škofjeloški občini, ko je preteklo komaj pol leta od njene vzpostavitve. Lahko pa ugotovimo, da je tudi v dejavni obliki in ne samo preko čustvene navezanosti na skupni predmet ljubiteljskega udejstvovanja znova za-

živela organizacijska, strokovna in delovna vez med vsemi organiziranimi škofjeloškimi občani, ki v skupnem osebnem in družbenem interesu skrbijo za ohranjanje in negovanje bogate zgodovinske in kulturne tradicije ter muzejske dejavnosti na loškem ozemlju.

Branko Berčič

PRAVILA

odbora za koordinacijo muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka

1. člen

Odbor za koordinacijo muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka (d.: odbor) ustanavljajo Muzejsko društvo Škofja Loka, Muzejsko društvo Železniki, Muzejsko društvo Žiri, muzejska sekcija KPD Ivan Grohar v Sorici in Loški muzej.

Ustanovitelj odbora lahko postane tudi vsako drugo društvo ali strokovna delovna organizacija, ki se v občini Škofja Loka ukvarja z muzejsko dejavnostjo, če se o tem sporazume z dosedanjimi ustanovitelji odbora.

2. člen

Naloga odbora je, da v interesu ustanoviteljev in razvoja muzejske dejavnosti v občini Škofja Loka nasploh:

- usklajuje delovne programe (letne, kratkoročne in dolgoročne) ustanoviteljev ter seznanja vse ustanovitelje z uresničevanjem teh programov,
- posreduje pri dogovarjanju ustanoviteljev o skupnem muzejskem delu in akcijah,
- sodeluje pri dogovorjenih skupnih akcijah,
- zagotavlja skupna prizadevanja ustanoviteljev pri pridobivanju prostorov za muzejsko dejavnost in pri reševanju drugih gospodarskih zadev,
- sodeluje pri izdajanju Loških razgledov in Vodnikov po Loškem ozemlju,
- skrbi za propagiranje in razširjanje muzejske dejavnosti,
- zagotavlja skupno obravnavanje delovanja Loškega muzeja (delovni programi, delovna poročila, posebne akcije), zlasti pri njegovem strokovnem delu v muzejskih zbirkah pri društvih in sekcijah,
- usklajuje nastopanje ustanoviteljev v okviru občinske kulturne skupnosti,

organov družbeno političnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

3. člen

Ustanovitelji odbora ohranjajo popolno samostojnost pri svobodni menjavi dela, posebej pridobivanju finančnih sredstev za svojo dejavnost, tako v občinski kulturni skupnosti kot z neposrednimi interesi (organizacijami združenega dela, krajevnimi skupnostmi itd.).

4. člen

Ustanovitelji odbora lahko za izvedbo posameznih dogovorjenih skupnih akcij združijo dogovorjena finančna sredstva.

5. člen

Odbor sestavljajo delegati ustanoviteljev. Muzejska društva in Loški muzej delegirajo v odbor po dva člana, vsi drugi ustanovitelji po enega. Delegati izberejo za vsako sejo izmed sebe predsedujočega.

6. člen

Odbor odloča z večino glasov. Sklepi odbora vežejo ustanovitelja le, če jih njegov najvišji organ vnaprej ali naknadno odobri. O podrobnostih načina vodenja in dela odbora se v posameznih primerih ustanovitelji sproti sporazumejo.

7. člen

S potrditvijo sklepov odbora stopajo v neposredne medsebojne odnose, pogodbene in dogovorne z medsebojnimi pravicami in obveznostmi, katere morajo izpolnjevati s polno moralno in strokovno odgovornostjo.

8. člen

Loški muzej sodeluje v odboru kot odgovorna delovna organizacija, ki skrbi za strokovnost muzejskega dela v vseh organiziranih oblikah tega sodelovanja na območju občine Škofja Loka.

Administrativna služba Loškega muzeja opravlja tudi administrativno tehnična opravila za odbor.

9. člen

Ta pravila stopijo v veljavo, ko jih potrdijo pristojni organi vseh ustanoviteljev.

Škofja Loka, 9. 3. 1982

Koordinacijski odbor